

**KOMMENTARER TIL HØRING
Fra Juss-Buss ved Gjeld- og familiegruppen**

Vedrørende endringer i gjeldsordningsloven mv.

Høringsfrist: 5. mars

Innledende om Juss-Buss

Juss-Buss er en studentdrevet rettshjelpsorganisasjon som ble startet i 1971. Et av områdene Juss-Buss jobber med er gjeldsproblematikk. Vi bistår hvert år mellom 300 til 400 personer med gjeldsproblemer. I 2010 kontaktet 325 personer Juss-Buss med spørsmål om gjeld, noe som tilsvarte 7 % av henvendelsene til Juss-Buss i 2010.

Innledningsvis bemerker Juss-Buss at vi mener departementets forslag samlet er positive. Vi vil understreke betydningen de omtalte spørsmålene har for den enkelte skyldner, og dermed behovet for en hensiktsmessig utforming av regelverket.

De ulike forslagene

1. Forslaget om å kanalisere sakene etter gjeldsordningsloven til særskilte namsmenn

Juss-Buss er enig i departementets og Politidirektoratets forslag om å åpne for å kanalisere gjeldsordningssaker til bestemte namsmenn. Vi støtter videre Politidirektoratets standpunkt om at hensynet til kvalitet og rettssikkerhet er de viktigste. Dette har sammenheng med at gjeldsordning anses som et viktig sosialt gode for skyldnerne, og at det derfor er svært viktig med tilfredsstillende behandling.

Gjeldsordningssaker er forholdsvis kompliserte, og det er mange hensyn som skal ivaretas. Det er i loven forsøkt presisert hva som ligger i de ulike vilkårene for å få åpnet gjeldsforhandling, men det er allikevel ubestridt skjønnsmessige vurderinger som må foretas. Særlig gjelder dette vurderingen av hvilke forhold som fører til at en gjeldsordning "åpenbart vil virke støtende" etter § 1-4 (2).

Det er derfor viktig at søknader om gjeldsforhandling etter § 2-1 behandles på en faglig forsvarlig måte av en kompetent myndighet. Lite erfaring hos lensmannskontorene med få saker kan lett føre til forskjellsbehandling sammenlignet med de store namsfogdkontorene. Oversikten i høringsnotatet som viser at 115 namsmenn behandlet tre eller færre nye saker vedrørende gjeldsordning i 2010, viser etter Juss-Buss sin mening at dagens situasjon på langt nær tilfredsstillende de krav til erfaring og kompetanse som må stilles til behandlingen av saker angående gjeldsordning. Hvor mange saker som skal til for å holde behandlingen på et forsvarlig nivå er vanskelig å si sikkert. Juss-Buss kan imidlertid gi sin støtte til departementets vurdering om at kompetansen vanskelig kan opprettholdes med under 20 saker årlig.

Som departementet er inne på, er det hensynet til skyldners geografiske nærhet til namsmannen som kan tenkes å stride mot forslaget. Juss-Buss er imidlertid av den oppfatning at dette hensynet ikke er like viktig som hensynene til kvalitet og

rettssikkerhet i behandlingen av saker om gjeldsordning. Som også departementet påpeker er den klare hovedregel at gjeldsordning er en mulighet som skyldnere får én gang i livet. Sammenholdt med dagens muligheter med tanke på kommunikasjon, må dette føre til at hensynet til skyldners nærhet til namsmannen ikke kan være til hinder for departementets forslag. I denne sammenheng vises det også til forslaget om anerkjennelse av søknader om gjeldsforhandling fra utlandet (se nærmere under pkt. 2). Det vil gi lite sammenheng dersom det åpnes for søknader om gjeldsforhandling fra utlandet, mens namsmenn i samme politidistrikt anses for å ikke gi tilstrekkelig nærhet til skyldner.

Juss-Buss ber imidlertid departementet være oppmerksom på problemene som kan oppstå ved at ulike namsmenn behandler saker om gjeldsordning og utleggstrekk for samme skyldner. Etter gjeldsordningsloven § 3-4 første ledd bokstav d skal det ikke tas utlegg etter at gjeldsforhandlinger er åpnet, men det skal i stedet foretas sikring av eiendeler og trekk i lønn etter § 3-3 første og annet ledd. Tilstrekkelige regler og rutiner for samordning mellom namsmannen og "gjeldsordningsnamsmannen" er derfor viktig, slik at det ikke forekommer tilfeller av for eksempel dobbelttrekk. Det felles elektroniske saksbehandlingssystemet for SI, de alminnelige namsmenn og kemnerne, vil avhjelpe situasjonen noe. Juss-Buss har imidlertid erfart tilfeller av dobbelttrekk mellom SI og en alminnelig namsmann etter at systemet trådte i kraft.

Juss-Buss forutsetter at en regionalisering av kompetansen til å behandle gjeldsordningssaker ikke medfører lengre saksbehandlingstid. Det bør også være klare rutiner på at det lokale namsmann henviser spørsmål om gjeldsordning til nærmeste «gjeldsordningsnamsmann».

2. Forslaget om å åpne for søknader om gjeldsforhandlinger fra utlandet

2.1 Innledning

Juss-Buss er positive til forslaget om å åpne for søknader om gjeldsforhandlinger fra utlandet. Vi kan ikke se at de vanskelighetene som departementet kommer inn på i tilstrekkelig grad kan begrunne dagens rettstilstand.

Juss-Buss er av den oppfatning at forslagene om fellesnordisk anerkjennelse av gjeldsordning og åpning av søknader om gjeldsforhandling fra utlandet bør kombineres.

Juss-Buss er enige i departementets erkjennelse av behovet for å åpne for søknader om gjeldsforhandlinger fra utlandet. Som det fremkommer i høringsnotatet har mange nordmenn bosatt i utlandet store gjeldsproblemer, og det samme kan gjelde hjemflyttede utlendinger som har arbeidet i Norge. I det videre vil vi kommentere på de særlige problemstillingene hver for seg.

2.2 Manglende muligheter til å gjennomføre egenforsøk

Juss-Buss mener at de som selv evner å gjennomføre et tilfredsstillende egenforsøk, har lik mulighet til å gjøre dette fra utlandet som fra Norge. Med dagens former for kommunikasjon vil dette kun føre til akseptable mengder merarbeid for skyldneren.

Ved å bo i utlandet mister skyldner muligheten til å søke bistand fra kommunale gjeldsrådgivere for å utarbeidet egenforsøket. Men som også departementet påpeker sier § 1-3 at det ikke kan åpnes gjeldsforhandling før skyldneren "etter evne" selv har forsøkt å komme til en ordning med kreditorene. Ved evnevurderingen må det kunne tas hensyn til at skyldner befinner seg i utlandet, og på den måten ikke får tilgang til økonomisk rådgivning. Dersom disse forhold tilsier at skyldner ikke i evner å få til en ordning med kreditorene, bør gjeldsforhandling likevel kunne åpnes dersom de øvrige vilkårene er oppfylt.

2.3 Skyldnerens manglende fysiske tilstedeværelse

Juss-Buss er enig i departementets vurdering i at manglende fysisk tilstedeværelse som hovedregel ikke kan være til hinder for behandling av en gjeldsordningssak. Fysisk tilstedeværelse betyr vanligvis at skyldner møter frem hos namsmannen for å underskrive papirer etc., samt at namsmannen ofte foretar hjemmebesøk hos skyldner.

Når det gjelder den første situasjonen kan ikke Juss-Buss se at dette er et særlig tungtveiende argument. For veiledning om skjemaer og lignende kan kontakt skje på telefon, mens ulike papirer som må underskrives kan sendes per post eller faks.

Når det gjelder namsmannens behov for hjemmebesøk må argumentet til en viss grad sees i sammenheng med kravene til opplysning om eiendeler og inntektsforhold. Der kravene til opplysning er oppfylt, vil behovet for at namsmannen foretar et hjemmebesøk være mindre. Mens der kravene ikke er opplyst, vil åpning av gjeldsforhandling i mange tilfeller nektes, jfr. utkastet § 1-4 (4) a.

Dersom det anses strengt nødvendig, bør også skyldneren oppfordres til å avlegge namsmannen et besøk, fremfor at søknad om gjeldsforhandling avslås.

2.4 Skyldnerens eiendeler

Juss-Buss erkjenner at namsmannen vanskelig har tilgang på relevante registre i utlandet, og således vil mangle informasjon om heftelser på for eksempel eiet bolig. Vi mener allikevel at disse problemene ikke må overvurderes, og at departementets utgangspunkt om at det må vises varsomhet med å åpne gjeldsforhandling dersom skyldner eier bolig i utlandet ikke bør opprettholdes.

Dette forutsetter at skyldner selv kan fremskaffe tilfredsstillende dokumentasjon vedrørende boligens verdi og eventuelle heftelser på boligen. I de tilfellene skyldner selv evner å fremskaffe slik dokumentasjon, kan Juss-Buss ikke se at eiet bolig i seg selv bør være til hinder for åpning av gjeldsforhandling.

De samme utgangspunkter bør gjelde for biler som ønskes beholdt under gjeldsordningen. Etter § 4-5 (1) c kan transportmidler beholdes, så sant samlet verdi er under folketrygdens grunnbeløp. Her kan det vurderes å innføre et unntak med et lavere tak der skyldneren søker gjeldsordning fra et lavkostland.

Juss-Buss mener at det ikke bør fastsettes klare retningslinjer for hvilke dokumenter som godtas fra de enkelte land. Det understrekes også at det her er skyldnere som har tatt tak i situasjonen med et ønske om å gjøre opp for seg i den grad det er mulig. Vi viser også til at tvangsinndrivelse i mange tilfeller vil være vanskelig.

2.5 Namsmannens myndighetsutøvelse

Selv om namsmannen ikke har tvangsmyndighet overfor skyldner i utlandet, kan ikke dette være begrunnelse for nekte søknader om gjeldsforhandling fremmet i Norge. Som departementet er inne på, vil det normalt ikke være aktuelt med tvangstiltak overfor skyldneren. Namsmannen kan imidlertid stille betingelser for at gjeldsforhandling kan åpnes, og dette vil gjelde på samme måte overfor skyldner i utlandet. Dersom betingelsene ikke etterkommes, vil saken kunne avslås eller heves. I de tilfellene skyldner derimot etterkommer namsmannens pålegg, bør ikke namsmannens manglende tvangsmyndighet hindre gjeldsordning.

Når det gjelder spørsmål om tvangsmyndighet overfor andre enn skyldner, kommer vi tilbake til dette under punkt 2.13 og 2.14.

2.6 Utmåling av livsoppholdssatser

Argumentet vedrørende vanskeligheten med å beregne livsoppholdet for personer bosatt i utlandet, kan ikke tillegges særlig vekt. Juss-Buss vil i denne forbindelse kort peke på to punkter.

Både de alminnelige namsmenn og særnamsmenn har i dag ubestridt adgang til å trekke i skyldners løpende inntekt, selv om denne er bosatt i utlandet. Også i slike tilfeller må det foretas en vurdering av hvor mye skyldneren skal beholde til underhold.

Det er i utgangspunktet ingenting som hinder en skyldner under gjeldsordning i å flytte til et annet land. I slike tilfeller må en beregning av livsopphold i utlandet uansett finne sted. Juss-Buss kan etter dette ikke se noen grunner for at vanskeligheter med beregning av livsoppholdet kan begrunne at gjeldsforhandling ikke kan åpnes etter søknad fra skyldner i utlandet. Juss-Buss er imidlertid enige i at livsoppholdet kan settes ned i forhold til det norske nivået dersom skyldneren reelt har lavere utgifter enn han ville hatt i Norge. Samtidig må det understrekes at livsoppholdet må settes opp dersom skyldneren har høyere utgifter, så sant disse anses rimelige.

2.7 Forholdet til utenlandske kreditorer

Juss-Buss har i utgangspunktet forståelse for at en høy andel av gjeld til utenlandske kreditorer kan være uheldig, og være grunn til å nekte åpning av gjeldsforhandling.

Det bør allikevel ikke stenges for gjeldsforhandling i alle tilfeller der det foreligger utenlandsk gjeld. Juss-Buss mener at det bør foretas en konkret helhetsvurdering av hvordan skyldnerens gjeld er sammensatt. Dersom den overveiende største delen av gjelden stammer Norge, bør gjeldsforhandlinger kunne åpnes. Hvor stor andel av utenlandsk gjeld som bør hindre åpning av gjeldsforhandlinger er vanskelig å si noe konkret om, relativt og absolutt. Juss-Buss mener imidlertid ordlyden slik den fremgår av utkastet § 1-4 (4) b er for streng.

Videre bør muligheten for at det oppnås en frivillig gjeldsordning med namsmannens bistand tas med i betraktningen. I slike tilfeller vil også de utenlandske kreditorene bli bundet på avtalerettslig grunnlag, og derfor være avskåret fra videre innkreving. Det foreligger da ingen gode grunner for å nekte åpning av gjeldsforhandling selv om deler av gjelden stammer fra utlandet.

2.8 Søkers statsborgerskap

Juss-Buss er enige med departementet i at den foreslåtte ordningen ikke skal reserveres for norske statsborgere. Som det påpekes vil dette være diskriminerende og i strid med folkerettslige forpliktelser.

2.9 Søkers inntekter, skattemessig tilhørighet og registrering i folkeregisteret

Slik vi leser departementets merknader på disse punktene, mener ikke departementet at inntekt fra Norge, skattemessig tilhørighet til Norge og registrering i Folkeregisteret bør være absolutte vilkår for åpne for søknader om gjeldsforhandling fra utlandet. Et slikt standpunkt er Juss-Buss enige i. Vi er også enige i departementets standpunkt om at de nevnte punkter vil kunne ha faktisk betydning i vurderingen av hvorvidt saken er tilstrekkelig opplyst.

Det bør imidlertid understrekes at verken inntekt fra utlandet, skatteplikt til utlandet eller manglende registrering i Folkeregisteret i seg selv bør tale i mot å anerkjenne skyldner som gjeldsordningskandidat. Dersom denne evner å legge frem tilfredsstillende dokumentasjon på sine inntektsforhold, kan det ikke være avgjørende hvor i verden vedkommende for eksempel tjener sine penger. En annen sak er at skyldnere i europeiske land kanskje rent faktisk lettere får tak i slik dokumentasjon.

2.12 Saksforholdene ellers

Departementet understreker her at det vil kunne ha betydning hvilket land skyldneren bor i, for at forholdene skal ligge til rette slik at det er ubetenkelig å åpne gjeldsforhandling etter norske regler. Juss-Buss er ikke enige i at skyldnerens bosted i utgangspunktet skal ha betydning. På samme måte som i pkt. 2.9, erkjennes det at skyldners oppholdssted vil

kunne ha faktisk betydning med tanke på hvor lett det til være å få saken opplyst, men det bør også være den eneste betydningen dette tillegges.

2.13 Gjeldsordningens rettskraftsvirkninger utenfor Norge

Skyldnere i utlandet med norsk gjeldsordning vil nok med dagens rettstilstand ikke være beskyttet mot pågang fra verken norske eller utenlandske kreditorer. Juss-Buss ser at dette kan være uheldig. Departementet er imidlertid selv inne på noen av forholdene som i stor grad begrenser rekkevidden av problematiseringen.

- Det vil bare være et problem ved tvungen gjeldsordning, altså ca 10 % av alle gjeldsordninger
- Pågangen kan bare rettes mot eiendeler og lønn skyldneren har i bostedslandet
- Dersom det kommer i stand en fellesnordisk anerkjennelse av gjeldsordningssaker, vil det kun være problematisk i forhold til kreditorer utenfor Norden, se pkt 3.
- For norske kreditorer foreslås det å straffesanksjonere forfølgelse av utenlands boende skyldner etter en gjeldsordning, jfr. neste pkt.
- I tillegg er det foreslått som vilkår at kun en liten del av skyldners gjeld kan stamme fra utlandet, jfr. pkt 2.7

Samlet sett kan derfor Juss-Buss ikke se at gjeldsordningens antatt manglende rettskraftsvirkninger utenfor Norge er særlig problematisk.

2.14 Kreditorbeskyttelse av utenlandsboende gjeldsordningsskyldnere

Juss-Buss er svært positive til at et forbud mot pågang fra norske kreditorer mot skyldner under eller i etterkant av en gjeldsordningssak foreslås presisert og sanksjonert. Det samme gjelder forbudet mot å overdra krav omfattet av ordningen til samarbeidsparter i utlandet med tanke på inndrivelse. Sett i sammenheng med forslaget omtalt under pkt. 2.7, vil dette hindre at de fleste av kreditorene kan fortsette innkrevningen på tross av gjeldsordningen.

Som departementet er Juss-Buss enige i at det ikke er tilfredsstillende med avhengighet av norske kreditors velvillighet for at pågang ikke skal skje. Hvis bare én oppnår noen form for særfordel, vil det kunne velte hele gjeldsordningen, noe som igjen vil gå svært hardt utover skyldneren.

Juss-Buss mener videre det er åpenbart at et forbud må føre til beskyttelse både i gjeldsforhandlingsperioden, under selve gjeldsordningen og ikke minst i etterkant. Dersom en eller flere av disse periodene ikke er omfattet, ville forbudet mistet mye av sin betydning.

2.15 Oppsummering

Samlet sett er Juss-Buss svært positive til forslaget om å anerkjenne søknader om gjeldsforhandling fra skyldnere bosatt utenfor Norge. Vi er også enige i alt det vesentlige av vurderinger som departementet gjør rede for i høringsnotatet. Allikevel ønskes det at reglen i § 1-4 (4) b gjøres noe lempeligere, og at evt. praktiske problemer i forhold til sakens opplysning ikke tillegges for stor betydning før de har vist seg betydelige.

3. Angående utredningen fra Nordisk Råd vedrørende regler om fellesnordisk anerkjennelse av gjeldsordningsavgjørelser

3.1 Innledning

Juss-Buss stiller seg bak de vesentligste punkter i utredningen ”*Nordisk gæældssanering*”. Det er bra at behovet for en fellesnordisk anerkjennelse av gjeldsordninger erkjennes, og vi er fornøyde med at utredningen går inn for et forslag som vil få stor positiv virkning for mange skyldnere.

3.2 Viktigheten for skyldner sett i sammenheng med små samfunnsøkonomiske konsekvenser

Nettopp den potensielt store betydningen fellesnordisk anerkjennelse av gjeldsordningsavgjørelser kan ha for de enkelte skyldnerne, er etter vår mening det sterkeste argumentet til fordel for forslaget. Særlig gjelder dette med tanke på de relativt små samfunnsøkonomiske virkningene dette antas å medføre.

3.3 Forholdet til reglene om gjeldsforhandling for skyldnere bosatt utenfor Norge

Juss-Buss vil poengtere at det vil være fordelaktig om det både innføres regler om anerkjennelse av søknader om gjeldsforhandling fra utlandet og fellesnordisk anerkjennelse av gjeldsordning. Vi kan ikke støtte departementets merknad om at det neppe er behov for innføre begge regelsettene fullt ut, selv om noen av problemene avhjelpes med hvert av forslagene.

En fellesnordisk anerkjennelse av gjeldsordningssaker vil bl.a. hindre problemene med pågang fra utenlandske kreditorer fra land i Norden under og etter en gjeldsordningssak (se pkt. 2.14).

4. Angående standardiserte livsoppholdssatser

4.1 Innledning

Juss-Buss stiller seg i stor grad bak arbeidsgruppens rapport. Vi mener det er særlig positivt at arbeidsgruppen sterkt anbefaler å etablere standardiserte satser for livsopphold, og vi kan også støtte arbeidsgruppens standpunkt om at satsene bør være like ved utleggstrekk og ved gjeldsordning. Vi har imidlertid noen merknader, særlig når det gjelder hvilke utgifter satsene nærmere skal omfatte og når det gjelder nivået på satsene.

4.2. Manglene ved dagens regelverk

Juss-Buss opplever dagens situasjon som uholdbar uholdbar. Blant de ulike trekkinstansene er det ingen samordning av hva skyldner får beholde etter trekk. Dekningsloven § 2-7 gir skyldner rett til å beholde det som med rimelighet trengs til dekning av skyldners, og evt. hans husstands, livsopphold. Bestemmelsen gir et forholdsvis stort rom for skjønnsutøvelse, noe som i seg selv kan være positivt. Det gir regelverket nødvendig fleksibilitet til å nå rimelige resultater i hver sak. I enkelte tilfeller kan nok bestemmelsen oppnå sitt formål, men de uheldige konsekvensene trer dessverre i forgrunnen.

For det første medfører dagens regelverk en fare for rettssikkerheten. Ulike satser blant de mange trekkinstanser fører lett til at skyldnere mister oversikten over egen situasjon i forhold til regelverket. Dersom det fantes en standardisert sats ville det være langt enklere for skyldnere å ta stilling til de trekkene som foreligger, og så vurdere om det er noe de vil klage på.

For det andre virker dette svært urimelig for skyldnerne. Det oppleves som helt tilfeldig hvilken sats den aktuelle trekkinstansen legger til grunn. Den kommunale skatteinnkreveren kan ha annerledes praksis enn namsmannen, som igjen har annerledes praksis enn namsmannen i nabokommunen.

4.3. Bruk av samme sats ved utleggstrekk og gjeldsordning

Juss-Buss deler arbeidsgruppens anbefaling om å legge til grunn like satser for livsopphold ved utleggstrekk og ved gjeldsordning. Mange skyldnere lever med utleggstrekk over lengre perioder, og det vil være langt lettere å forholde seg til for både skyldnere og namsmenn.

Juss-Buss er også enige i at gjeldsordningssatsen i dag er noe høy. Vi vil imidlertid understreke at dersom det fastsettes lik sats ved gjeldsordning og utleggstrekk, er det svært viktig at satsen tar høyde for at skyldnere skal leve på denne satsen over lang tid. Mange har utleggstrekk en periode, for så å gå inn i gjeldsordning. Samlet utgjør dette en så betydelig periode, at det er viktig at satsen ikke settes for lavt.

4.4. Hvilke utgifter satsen bør omfatte

Juss-Buss mener i motsetning til arbeidsgruppen at utgifter til strøm bør holdes utenfor satsen. Dette innebærer at skyldner bør få beholde midler til sine reelle strømudgifter.

Strømprisene varierer voldsomt i ulike deler av landet, og det er derfor urimelig at skjønnsmessige utgifter til strøm er innbakt i livsoppholdssatsen.

Juss-Buss mener at departementet videre bør holde utgifter til transport utenfor livsoppholdssatsen, slik at skyldner beholde midler til reelle utgifter. Også dette har sammenheng med at slike utgifter varierer i stor grad, bl.a. på grunn av geografiske forhold. Eksempelvis vil et månedskort mellom Drammen og Oslo koste 1 500 kr, mens et månedskort innad i Oslo koster 620 kr. For en skyldner som fra før har lite ekstra, vil slike ekstra utgifter oppleves som en enorm byrde. Også nødvendige utgifter til bil, bør holdes utenfor livsoppholdssatsen.

Alternativt kan livsoppholdssatsen økes med eksempelvis 600 kr for transportutgifter, mens dersom det kan dokumenteres nødvendige og reelle utgifter utover dette, skal de reelle utgiftene legges til grunn.

4.5. Nærmere om nivået på satsen

Juss-Buss er bekymret for at arbeidsgruppens forslag til satser er for lavt. Det er flere årsaker til dette.

Som et utgangspunkt er det viktig å være oppmerksom på at mange skyldnere må klare seg på livsoppholdssatsene over lang tid, og det er derfor viktig at de beholder tilstrekkelige midler til en akseptabel levestandard.

Juss-Buss er uenige i at bidragsevnesatsen bør være retningsgivende for beregningen av livsoppholdssatsene. Denne satsen er beregnet med tanke på at forsørgelse av barn er blant de gjeldsposter som er høyest prioritert i lovgivningen, jfr. for eksempel gol.§ 4-8 (1) d og deknl.§ 2-8 (1) a. Juss-Buss kan ikke se tilstrekkelige grunner til at denne satsen skal være avgjørende for satsene ved utleggstrekk og gjeldsordning, som typisk vil omfatte svært mange krav av ulik art.

Satsene for livsopphold må være betydelig høyere enn satsene for sosialhjelp. Dette er avgjørende for at skyldnere skal ha et insentiv til å jobbe. Dersom man sitter igjen med den samme summen enten man er i arbeid og har utleggstrekk eller mottar sosialhjelp, er det naturlig å miste motivasjonen for å arbeide. En slik situasjon vil verken gagne skylder, kreditor eller samfunnet for øvrig.

Adgangen til å få utenrettslig gjeldsordning vil bli klart innsnevret dersom arbeidsgruppens forslag legges til grunn. Oppnåelse av utenrettslig gjeldsordning er svært fordelaktig for skyldnere, bl.a. ved at de unngår betalingsanmerkninger og etterperioden på to år som fremgår av gol.§ 6-2 (4). Muligheten for å få kreditorene til å gå med på en utenrettslig gjeldsordning forutsetter imidlertid at skyldner tilbyr å legge seg på et lavere nivå enn de fastsatte gjeldsordningssatsene. Ved at satsene fastsettes så lavt som arbeidsgruppens forslag, vil dette i realiteten være umulig for skyldnerne. Resultatet vil derfor bli flere rettslige gjeldsordningssaker, og mindre tilgang på de fordelene som utenrettslig gjeldsordning innebærer.

En for lav fastsettelse av satsene vil også føre til at flere skyldnere vil miste gjeldsordningen underveis fordi de ikke makter å følge opp forpliktelsene sine. Dersom de på denne måten mister gjeldsordningen på grunn av mislighold, vil de i praksis være avskåret fra å noen gang oppnå gjeldsordning igjen. I mange tilfeller vil situasjonen være så håpløs at skyldner mister all motivasjon og oppfordring til å ta tak i situasjonen, og mange vil ende opp som ”byrder for samfunnet”.

Juss-Buss er delvis enig i arbeidsgruppens poenger under pkt. 4.3.5 i rapporten. Der kommer det fram at departementet er bekymret for skyldnernes adgang til kredittmarkedet dersom livsoppholdssatsen settes for høyt. Ved høyere satser vil kreditors mulighet for dekning ved tvangsinn drivelse og gjeldsordning være mindre. Juss-Buss vil imidlertid på det sterkeste ta avstand fra arbeidsgruppens synspunkt om at dette er et argument som taler i mot høye satser for livsopphold. Det er ingen som har rett på å få ta opp forbrukslån, og for de fleste skyldnerne i en situasjon med gjeldsordning eller utleggstrekk vil det være positivt å ikke ha tilgang til forbrukslån. Høye satser for livsopphold vil på denne måten kunne ha en svært positiv forebyggende virkning ved at lånegivere blir mer kritiske til hvem som innvilges forbrukslån.

4.6 Satsene for barn og økonomiske fordeler

Juss-Buss vil på det sterkeste fremheve at foreldrenes gjeldsproblemer i minst mulig grad bør påvirke barns hverdag, og at det er viktig at tilleggsatsene tar høyde for dette. Det er viktig å erindre at de er uskyldige parter i den situasjonen som har oppstått. Vi mener også at sosialhjelpsatsen er ikke er et heldig utgangspunkt. Livsoppholdssatsen kan skyldnere, og dennes barn, bli nødt til å leve på i lange perioder. Bare en gjeldsordningsperiode utgjør en stor del av et barns barndom.

Når det gjelder økonomiske fordeler, er arbeidsgruppen noe uklar. Vi forstår arbeidsgruppens synspunkt slik at det skal gjøres et fradrag på 20 % på livsoppholdssatsen for barn fra og med barn nummer to i en familie, slik at familiens livsoppholdssats etter forslaget økes med 1774,40 kr i stedet for 2 218 kr når barn nummer to kommer til verden. Dersom vi har forstått arbeidsgruppen riktig, er dette et forslag Juss-Buss kan stille seg bak.

Hvis arbeidsgruppens mening derimot er at det skal gjøres et fradrag på 20 % for hver av familiemedlemmene dersom familien utgjør mer enn tre medlemmer, vil Juss-Buss på det sterkeste fraråde departementet å gjennomføre forslaget.

4.7 Justering av satsen

Juss-Buss er helt enige i at det bør fastsettes en mekanisme for årlig justering av livsoppholdssatsene. Vi kan også stille oss bak arbeidsgruppens konklusjon om å knytte justeringen til konsumprisindeksen. Etter vår oppfatning bør det imidlertid være mulig å foreta større justeringer utover konsumprisindeksen, dersom den betydelige lønnsveksten fortsetter.

Juss-Buss mener det viktigste er at det blir en fast regulering, og at denne er forutsigbar for skyldnerne.

5. Kontaktinformasjon

Spørsmål eller kommentarer kan rettes til gjeld- og familierettsgruppen på Juss-Buss ved Lars Mathias Enger på telefon 22 84 29 16 eller gof@jussbuss.no.

Med vennelig hilsen,
For Juss-Buss, ved gjeld- og familiegruppa

Mina Rabo Lund-Roland

Silje Fjeld

Bernard Hagevik

Anine Ung

Elise Gedde Metz

Susanne Skei Fostvedt

Lars Mathias Enger